

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΠΙΕΡΙΑ

Α λ η θ ι ν ή α π ο κ ά λ υ ψ η

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΝΕΣΤΗΣ ΡΕΚΚΑΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

Τα Πιέρια δεν είναι άγνωστο βουνό. Το αντίθετο μάλιστα. Κάθε ταξιδιώτης που διασχίζει την Εθνική Οδό Θεσσαλονίκης-Κατερίνης, τα συναντάει αναγκαστικά μπροστά του, στη σκιά σχεδόν του φημισμένου αδελφού τους, του Ολύμπου.

Αυτή όμως η γειτνίασή τους με μια διασημότητα -Ελληνική και παγκόσμια,- είναι ίσως ο κυριότερος λόγος που τα Πιέρια, ως ορειβατικός προορισμός, παραμένουν κάπως στην αφάνεια. Άλλωστε πολύ διαφορετική αίσθηση έχει η κατάκτηση του δύστροπου -και κάποιες φορές πολύ επικίνδυνου- **Μύτικα**, στα 2.917μ. από την απλή ανάβαση στο ήπιο **Φλάμπουρο**, στα 2.194μ.

Το ενδιαφέρον όμως που έχει ένα βουνό δεν είναι -ούτε πρέπει να είναι- μονοδιάστατα ορειβατικό. Η αξία ενός βουνού δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνον από το υψόμετρο της κορυφής του ή από τον βαθμό δυσκολίας κατάκτησής της. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι -πιθανόν σημαντικότεροι- που μπορούν να καθιερώσουν έναν ορεινό όγκο, ως προορισμό κορυφαίου φυσικού κάλλους και μέγιστου περιηγητικού ενδιαφέροντος. Δηλώνουμε λοιπόν απερίφραστα, πως τα Πιέρια ανήκουν σ' εκείνους τους ορεινούς προορισμούς, που είναι αδύνατον να λησμονήσει κανείς, όσα χρόνια κι αν περάσουν. Ακολουθήστε λοιπόν, αγαπητοί φίλοι, τα βήματά μας σ' αυτό το συναρπαστικό οδοιπορικό στα **Ανατολικά Πιέρια** -αρχικά- που αποτέλεσαν και για μας μια αληθινή αποκάλυψη.

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

**Σε πρώτο πλάνο η Βρία, μετά η Ρητίνη και στο βάθος το Ελατοχώρι,
όλοι οι οικισμοί του Δήμου Πιερίων. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΑΗΣ**

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Εδώ και πολλά χρόνια είχαμε κυρίως γνωρίσει τις αθέατες πλευρές των Πιερίων, τις βαθύσκοιες νότιες χαράδρες, τα θεαματικά ξέφωτα στα βόρεια και δυτικά. Οι ηλιόφωτες ανατολικές πλαγιές, τόσο ευδιάκριτες από παντού και τόσο προσβάσιμες, δεν έμοιαζαν να παρουσιάζουν το παραμικρό μυστήριο, δεν μας δημιουργούσαν την παραμικρή πρόκληση ή ανάγκη εξερεύνησης. Παρέμεναν απλά στα μάτια μας ως οι ομαλές απολήξεις ενός ήπιου βουνού. Έτσι λοιπόν, όταν πριν τρία περίπου χρόνια δεχθήκαμε μια πρόσκληση για περιήγηση σ' αυτή την περιοχή, την θεωρήσαμε σαν μια απλή ημερήσια εκδρομή, χωρίς κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Συμφωνήσαμε εν τούτοις ν' ακολουθήσουμε το δρομολόγιο των φίλων μας. Φτάνοντας στην Κατερίνη εγκαταλείπουμε

την Εθνική Οδό και κατευθυνόμαστε προς Ελασσόνα. Είναι μια από τις αγαπημένες μας διαδρομές, που μερικά χιλιόμετρα έξω από την Κατερίνη, ανηφορίζει με πολλές στροφές στην μεγάλη χαράδρα, που παρεμβάλλεται ανάμεσα στις αθέατες Α-ΝΑ πλαγιές των Πιερίων και του Τίταρου.

13 μόλις χιλιόμετρα έξω από την Κατερίνη οι φίλοι μας εγκαταλείπουν τον δρόμο για Ελασσόνα και στρίβουν δεξιά, παίρνοντας κατεύθυνση για τα άγνωστά μας Ανατολικά Πιέρια. Περνώντας ανάμεσα από μεγάλες εκτάσεις με απόλυτη σχεδόν κυριαρχία καπνοκαλλιιεργειών, φτάνουμε πολύ γρήγορα στον ημιορεινό οικισμό Βρία (Βρύα).

-Εσείς που γυρνάτε την Ελλάδα, έχετε ακούσει για το αρχαίο λατομείο της Βρίας; Ομολογούμε πως ουδέποτε είχαμε ακούσει για την ύπαρξη κάποιου αρχαίου λατομείου σ' αυτή την περιοχή.

-Ευκαιρία λοιπόν να το γνωρίσετε και να

προβληματιστείτε όπως κι εμείς.

Αφήνουμε το ασφάλτινο οδικό δίκτυο στη Βορία και παίρνουμε αριστερά έναν χωματόδρομο (τότε) που μετά από μερικά χιλιόμετρα διασχίζει ένα πυκνό δάσος δρυός, και καταλήγει στην κορυφή ενός αυχένα σε μια στάνη. *-Τώρα θα περπατήσουμε λιγάκι.*

Βρίσκουμε ένα λασπωμένο μονοπάτι δίπλα στη στάνη, καταφορίζουμε και εισχωρούμε βαθιά μέσα σε σκοτεινό δάσος οξυάς, που γίνεται ακόμη σκοτεινότερο από τον βαρύ, συννεφιασμένο ουρανό. Σε κάποια σημεία χάνεται το μονοπάτι μέσα στα πυκνά φυλλώματα, οι φίλοι μας το ξαναβρίσκουν και αμέσως μετά φτάνουμε σε ξέφωτο. Το τοπίο αλλάζει δραματικά, γίνεται δύσβατο και πετρώδες. Δεν είναι όμως απλές, συνηθισμένες πέτρες. Είναι τεράστιοι ογκόλιθοι, με άψογες ορθές γωνίες, που δεν αφήνουν την παραμικρή αμφιβολία, ότι έχουν λαξευθεί από χέρι ανθρώπου. Είναι διάσπαρτοι παν-

τού, οι διαστάσεις τους ποικίλουν, κάποιοι ξεπερνούν σε μήκος τα τρία μέτρα. Σε άλλα σημεία, ανάμεσα στα χόρτα και στα δέντρα, εξέχουν κυλινδρικά πέτρινα κομμάτια, τμήματα προφανώς από τεράστιες κολόνες. Σ' όλο το χώρο κυριαρχεί μια μεγάλη ακαταστασία, είναι σαν να εγκαταλείφθηκε αιφνιδιαστικά μετά από ένα βίαιο γεγονός, πιθανώς κάποιο σεισμό. Μερικές δεκάδες μέτρα πιο ψηλά διακρίνονται συμπαγείς κατακόρυφες επιφάνειες βράχων, που φέρουν χαρακτηριστικά σημάδια λάξευσης των ογκολίθων και των κιόνων. Εδώ βρίσκεται αναμφίβολα το κεντρικό νταμάρι απ' όπου εξήχθησαν τα λατομικά προϊόντα της μακρινής και άγνωστης εκείνης εποχής. Ξεσπάει μια καλοκαιρινή βροχή, το τοπίο γίνεται μελαγχολικό, μας διώχνει. Ξαναπαίρνουμε το μονοπάτι μέσα στο δάσος, γεμάτοι με ανασπάντητα ερωτηματικά. Από τον αυχένα συνεχίζουμε τη διαδρομή μας στα Πιέρια. Για τρεις περίπου ώρες

Αρχαίο Λατομείο Πιερίων. Δεκάδες λαξευτοί ογκόλιθοι και κίονες βρίσκονται διάσπαρτοι, ανάμεσα στο δάσος της οξυάς, περιμένοντας κάποιοι αρμόδιοι αρχαιολόγοι να αποκωδικοποιήσουν την αινιγματική τους ύπαρξη. ΦΩΤ. Α. ΡΕΚΚΑΣ

ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

εισχωρούμε σ' ένα λαβυρινθώδες δασικό δίκτυο, που περνάει μέσα από ρεματιές, χαράδρες, ξέφωτα με θέα στον κάμπο, καταπληκτικά δάση ελάτου και οξυάς. Είναι μια εικόνα των Πιερίων απρόσμενη, που ήταν αδύνατον να υποψιαστούμε.

-Σήμερα πήρατε μια πολύ μικρή γεύση από τα Πιέρια, μας βεβαιώνουν οι φίλοι μας. Το αληθινό τους πρόσωπο θα το γνωρίσετε την επόμενη φορά.

Αυτή η επόμενη φορά έμελλε να καθυστερήσει τρία ολόκληρα χρόνια...

"ΠΙΕΡΙΩΝ ΜΟΥΣΣΕΣ"- ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ

Αρχές του 2002 μας τηλεφωνεί ενθουσιασμένος ένας συνδρομητής του περιοδικού.

-Ανακάλυψα έναν ορεινό ξενώνα, που μόλις άρχισε να λειτουργεί στο Ελατοχώρι, στα Πιέρια. Νομίζω πως αξίζει να τον επισκεφθείτε.

Το τηλεφώνημα μας βρίσκει να διατρέχουμε τις χιονισμένες εκτάσεις της Βορείου Ελλάδος, και τις παγωμένες λίμνες της. Τα Πιέρια μπορούν να περιμένουν. Με τον ερχομό της άνοιξης και του καλοκαιριού είναι αδύνατον ν' αντισταθούμε στην ακατανίκητη έλξη του υγρού στοιχείου και των νησιών, με τα πρώτα χρώματα του Φθινοπώρου όμως τα Πιέρια επανέρχονται ολοζώντανα στη μνήμη μας. Ξαναπαίρνουμε τη γνωστή μας διαδρομή προς Ελασσόνα και 13χλμ. μετά την Κατερίνη, ανηφορίζουμε προς **Βογιά**. Τη διασχίζουμε και μετά από λίγο, συναντάμε το ωραίο κεφαλοχώρι της **Ρητίνης**. Η διαδρομή μας πλησιάζει προς το τέλος της, 5χλμ. πιο πάνω βρισκόμαστε μπροστά στο Ελατοχώρι. Μια πινακίδα πριν από το χωριό μας οδηγεί αριστερά προς το Παλιό Ελατοχώρι και τον ξενώνα "**Πιερίων Μούσες**".

Ένας στενός ασφαλτοστρωμένος δρόμος διασχίζει τον παλιό οικισμό, που διατηρεί

Μέσα στην καταπράσινη φύση του Παλιού Ελατοχωριού σε υψόμετρο 900 σχεδόν μέτρων, βρίσκεται ο ορεινός Ξενώνας "ΠΙΕΡΙΩΝ ΜΟΥΣΣΕΣ". Το οίκημα είναι χτισμένο με ντόπια υλικά, πέτρα και ξύλο και είναι σε πλήρη αρμονία με το φυσικό περιβάλλον και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του οικισμού.

Οι καλαίσθητοι εσωτερικοί του χώροι προσφέρουν άνεση και ζεστασιά στον επισκέπτη, τόσο στα δωμάτια όσο και στον χώρο πρωινού, καφέ και μπαρ. ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Τηλ: 23510 86000, 0973/200395

ακόμα κάποια απ' τα παραδοσιακά πέτρινα σπίτια. Τα νεώτερα που έχουν κτισθεί είναι σχεδόν όλα καλαίσθητα και αρμονικά εντεταγμένα στο φυσικό περιβάλλον.

Τα δέντρα ολόγυρα είναι άφθονα, κυριαρχούν ανάμεσά τους οι καρυδιές.

Μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος τερματίζει μπροστά ακριβώς σε μια τεράστια πέτρινη βρύση. Είναι η "Τρανή Βρύση", που από τα στόματά της τρέχει βουνίσιο, απείρυντο νερό. Ένας ανηφορικός δρομίσκος πάνω από τη βρύση μας οδηγεί μετά από 100 περίπου μέτρα σ' ένα ξέφωτο. Εδώ, δίπλα στο δάσος, σ' ένα από τα υψηλότερα σημεία του χωριού, ορθώνονται οι "Πιερίων Μούσσεσ". Είναι ένα συγκρότημα τριών πετρόχτιστων κτιρίων, που στεγάζουν τα δωμάτια και την κεντρική αίθουσα του πρωινού και μπαρ. Με την αμφιθεατρική τους διάταξη στην πλαγιά, όλοι οι χώροι της μονάδας έχουν μια θέα προνο-

μακή. Στην ουσία είναι ένας υπέροχος εξώστης με απεριόριστη ορατότητα στις υψηλές κορυφές του Ολύμπου, στον ευρύτατο κάμφο και στην πόλη της Κατερίνης και μακριά στο βάθος, στην επιφάνεια του Θερμαϊκού κόλπου, ως τις μακρινές ακτές της Χαλκιδικής. Καθώς η φθινοπωριάτικη μέρα είναι ζεστή και ηλιόλουστη, καθόμαστε στο μπαλκονάκι του μπαρ, απέναντι σ' όλο αυτό το υπερθέαμα. Να λοιπόν, που σε λιγότερο από μία ώρα και σε απόσταση μόλις 95χλμ. από τη Θεσσαλονίκη, πίνουμε τον καφέ μας στις "Πιερίων Μούσσεσ" και απενίζουμε τον κόσμο από υψόμετρο 900 μέτρων.

Ένα ταλαιπωρημένο από τις λάσπες LAND ROVER σταματάει κάτω από το μπαλκονάκι. Βγαίνει από μέσα ο Βασίλης Περγαντίδης, ιδιοκτήτης του Ξενώνα και έρχεται να μας καλωσορίσει. Γεννημένος και μεγαλωμένος στη Θεσσαλονίκη ο Βασίλης, βρέθηκε τυχαία πριν μερικά χρόνια με την οικογένειά του στα

Πιέρια. Περνώντας από το Παλιό Ελατοχώρι εντυπωσιάστηκε από την τοποθεσία και το φυσικό κάλλος του οικισμού. Έκτοτε τα γεγονότα έτρεξαν με ραγδαία ταχύτητα. Η πρώτη εκείνη γνωριμία με το Ελατοχώρι έμελλε να είναι καθοριστική για τον τρόπο ζωής και το μέλλον του Βασιλή και της οικογενείας του. Έτσι, μετά από λίγα χρόνια, η Θεσσαλονίκη έχασε μερικούς από τους δημότες της, τα Πιέρια όμως κέρδισαν έναν ορεινό ξενώνα, απολύτως απαραίτητο για την τουριστική υποδομή του τόπου.

Η μονάδα είναι χτισμένη με παραδοσιακή αρχιτεκτονική, βασισμένη στη χρήση ντόπιων υλικών, πέτρας και ξύλου. Αποτελείται συνολικά από 9 χώρους διαμονής και πιο συγκεκριμένα από 5 μαιζονέτες και 4 studios. Οι μαιζονέτες μπορούν άνετα να φιλοξενήσουν από 4-9 άτομα. Όλες είναι εξοπλισμένες με σαλόνι, πλήρως εστιασμένη κουζίνα με όλα τα απαραίτητα σκεύη, δύο χώρους μπάνιου, δύο κρεβατοκάμαρες, τηλεόραση, κεντρική θέρμανση και τζάκι. Εξίσου καλά εξοπλισμένα είναι και τα 4 studios, που μπορούν να φιλοξενήσουν από 2-5 επισκέπτες. Βασισμένοι στην αρχαία ελληνική μυθολογία, που ήθελε τα Πιέρια ως τόπο κατοικίας των εννέα Μουσών, ονόμασε ο Βασιλής τη μονάδα του "**Πιερίων Μούσες**" και έδωσε σε καθένα από τους χώρους διαμονής, το όνομα μιας από τις αρχαίες θεότητες. Έτσι, αντί για την κοινότητα αρίθμηση από το 1 ως το 9 βλέπει κανείς στις εξώθυρες των δωματίων τα ονόματα: *Ερατώ, Τερψιχόρη, Ευτέρπη, Κλειώ, Καλλιόπη, Θάλεια, Ουρανία, Πολύμνια και Μελπομένη.*

-Φιλοδοξία μας είναι να γνωρίσουμε κάθε αξιόλογο σημείο των Ανατολικών Πιερίων λέω στο Βασιλή. Και βέβαια να ξαναβρεθούμε στον παράξενο εκείνο χώρο του Αρχαίου Λατομείου

-Ας ξεκινήσουμε λοιπόν, είναι πολλά και ωραία αυτά που έχετε να δείτε.

ΑΝΗΦΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ

Ας αρχίσουμε την περιήγησή μας με μια πρώτη διαδρομή γνωριμίας προς το **Χιονοδρομικό**, προτείνει ο Βασιλής.

-Υπάρχει Χιονοδρομικό Κέντρο στα Πιέρια; τον ρωτάω

-Ναι, λειτούργησε για πρώτη φορά τον περα-

σμένο χειμώνα και συγκέντρωσε απίστευτο αριθμό φίλων του σκι και του χιονιού. Είναι βέβαιο, πως με την πολύ καλύτερη οργάνωση που θα έχει τον φετινό χειμώνα, θα εξελιχθεί σ' ένα από τα δημοφιλέστερα Χιονοδρομικά Κέντρα της Βορείου Ελλάδας.

Μπαίνουμε στο βαρύ LAND ROVER και ξεκινάμε. Πριν από το κέντρο του Ελατοχωρίου ανηφορίζουμε αριστερά, προς τα δυτικά. Πάνω από το χωριό, δίπλα στο δρόμο, εκτείνεται ένα γήπεδο με υπέροχο γρασίδι. Είναι μια τοποθεσία καταπληκτική, που χρησιμοποιούν πολλές ομάδες κατά το στάδιο της προετοιμασίας τους.

Η διαδρομή μας προβλέπεται συναρπαστική, ήδη ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος περνάει ανάμεσα από δάση δρυός, οξυάς, ελάτων και πεύκων. Σε απόσταση 4,3χλμ από τον ξενώνα συναντάμε αριστερά μας ένα βατό χωματόδρομο, που μετά από 500μ. μας οδηγεί στην τοποθεσία **Νικόλα Πηγάδι**. Εδώ υπάρχουν εγκαταστάσεις αναψυχής και βρύση με βουνίσιο νερό, που θεωρείται το καλύτερο όλης της περιοχής.

Συνεχίζουμε τον καλό δασικό δρόμο και μετά από 1200 περίπου μέτρα συναντάμε το **Σωτήρη Ρέμα**. Στο σημείο αυτό διακρίνεται ένα μονοπάτι. Το ανηφορίζουμε για ένα πεντάλεπτο και βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα ωραίο καταρράχτη, που ακόμα και πριν από τις μεγάλες βροχοπτώσεις της χειμερινής περιόδου, εξακολουθεί να έχει πλούσια ροή νερού. Το χειμώνα βέβαια αυτή η ροή είναι πολύ πιο έντονη, κάτι που γίνεται εύκολα αντιληπτό από τη μεγάλη χοάνη που έχει δημιουργήσει στο σκούρο βράχο το νερό. Ολόγυρα το τοπίο είναι πανέμορφο, με πυκνό δάσος οξυάς, που διακόπτεται από αραιά έλατα.

-Αυτή είναι μια πρώτη μικρή γεύση από το φυσικό περιβάλλον και τα αστείρευτα νερά των Πιερίων, λέει ο Βασιλής. Αν συνεχίσουμε τον ίδιο αυτό δασικό δρόμο, θα καταλήξουμε μετά από κυκλική πορεία 8 περίπου χλμ. στη νότια πλευρά του Παλιού Ελατοχωρίου. Είναι μια γνήσια δασική διαδρομή μέσα από πυκνά δάση οξυάς, με αρκετά ενδιάμεσα δύσβατα σημεία, ιδανικά για 4X4. Προς το παρόν όμως ως επιστρέψουμε στο δρόμο για το Χιονοδρομικό. Ένα χλμ. πιο πάνω ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος διασχίζει μια επίπεδη σχεδόν, εκτετα-

Οι κορυφές του Ολύμπου από τις
“ΠΙΕΡΙΩΝ ΜΟΥΣΕΣ”. ΦΩΤ. Α. ΡΕΚΚΑΣ

μένη τοποθεσία, την "**Μπάρα**". Εδώ, μέσα σ' ένα υπέροχο δάσος μαυρόπευκων με ευθυτενείς κορμούς, έχει δημιουργήσει ο Σύλλογος Ελατοχωριτών Κατερίνης μια ωραία θέση αναψυχής, με μικρό γήπεδο, παιδική χαρά, κτιστές ψησταριές με σούβλες και πετρόχτιστη βρύση με ωραίο νερό. Είναι ένας χώρος πολύ δημοφιλής που προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών, ιδιαίτερα κατά την Πρωτομαγιά, τις εορτές και το ετήσιο αντάμωμα των Ελατοχωριτών.

Τρία περίπου χιλιόμετρα πιο πάνω -οχτώ συνολικά από το Ελατοχώρι- η άσφαλτος τερματίζει. Εδώ σε υψόμετρο 1440μ. βρίσκονται οι εγκαταστάσεις υποδοχής του

Με ύψος 10 περίπου μέτρων ο θαυμάσιος αυτός καταρράκτης είναι προσίτος σε κάθε επισκέπτη, αφού απέχει μόνον ένα πεντάλεπτο από τον δασικό δρόμο. (αριστερά)

Οι χαριτωμένες σαλαμάντρες με τα ζωηρά τους χρώματα είναι πολύ συνηθισμένο φαινόμενο στα δάση των Πιερίων, ιδιαίτερα μετά από βροχόπτωση.

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Χιονοδρομικού Κέντρου Ελατοχωριού. Στις αίθουσες του πλήρως ανακαινισμένου μεγάλου διώροφου σαλέ μπορεί να εξυπηρετηθεί μεγάλος αριθμός επισκεπτών, με δυνατότητα προσφοράς καφέ, αναψυκτικών και ελαφρών γευμάτων. Από εδώ ξεκινάει διθέσιος αναβατήρας μήκους 1200μ. που καταλήγει στη θέση **Κερασσακούλι**, σε υψόμετρο 1700μ. Υπάρχει πρόβλεψη να επεκταθεί ο αναβατήρας για δυόμιση χιλιόμετρα ακόμη προς τα νοτιοδυτικά, μέχρι τη θέση **Σαλταπίδα**, σε υψόμετρο 1900μ. Η κεντρική χιονοδρομική πίστα έχει μήκος 1500μ. Το τελευταίο της κομμάτι πριν από το σαλέ έχει κλίση απότομη, που φτάνει το 40%, ενώ στα υπόλοιπα τμήματα οι κλίσεις κυμαίνονται από 20-30%. Για αρχαίους ή λιγότερο ριψοκίνδυνους σκιέρ υπάρχει περιφερειακή πίστα με λιγότερο έντονες

κλίσεις, μήκους δυόμιση περίπου χλμ, με πρόβλεψη το μήκος της να διπλασιασθεί. Δημιουργείται επίσης και ειδική πίστα για snow-board με δυνατότητα αλμάτων. Συμπερασματικά θα λέγαμε, ότι το Χιονοδρομικό Κέντρο Ελατοχωριού είναι ήδη μια οργανωμένη εγκατάσταση είναι δε βέβαιο, πως κάθε χρόνο οι υποδομές θα τελειοποιούνται περισσότερο.

Επιχειρούμε με το τζιπ ν' ανεβούμε κατακόρυφα την πίστα. Παρά τη μεγάλη κλίση και το ελαφρά λαισπωμένο χώμα, το βαρύ όχημα ανταποκρίνεται περίφημα. Περνάμε από τη θέση **Λιθαρίστρα** στα 1800μ. και **Σαλταπίδα** στα 1900μ. σε μια διαδρομή

εξαιρετικά κακοτράχαλη. Διασχίζουμε ένα εκπληκτικό οροπέδιο με απεριόριστη θέα προς τον Όλυμπο και όλες τις γύρω κορυφές, ήδη στο τέarma της διαδρομής μας λίγο χαμηλότερα από την κορυφή **Αοβανίτης**, ο καιρός μεταβάλλεται δραματικά. Στα υψίπεδα αυτά των Πιερίων, που το υψόμετρό τους πλησιάζει τα 2000μ. ο αέρας γίνεται ψυχρός, ο ήλιος χάνεται οριστικά και μια ελαφριά καταχνιά κάνει την εμφάνισή της. Παίρνουμε το δρόμο της επιστροφής και σε κάποιο σημείο συνεχίζουμε με νότια κατεύθυνση προς τη τοποθεσία **Καλύβα του Αμερικάνου**. Ο δασικός δρόμος κινείται αρχικά ανάμεσα σε πευκοδάσος και μετά ανάμεσα σε έλατα, οξυές και τεράστια μαυρόπευκα. Είναι μια ωραιότατη διαδρομή, με παρόντα όλα τα εκτυφλωτικά χρώματα του φθινοπώρου, που διαρκεί για 4 σχεδόν χιλιόμετρα και μας

ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΛΗΣ

ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΛΗΣ

Ξαναβγάζει στη θέση **Παπά-Χωράφι**, όπου βρίσκεται το σαλέ. Κατηφορίζοντας την ασφάλτο προς το Ελατοχώρι έχουμε ήδη μπει μέσα στα σύννεφα, κάτω στο Ελατοχώρι τα πάντα είναι βυθισμένα στην ομίχλη.

*-Προτείνω ένα καφέ στο **Κεδροτάρι**, λέει ο Βασίλης.*

-Και ποιο είναι Βασίλη το Κεδροτάρι;

*-Είναι το καφέ και μπαράκι, που δημιούργησε ένας γνήσιος ιδεολόγος, ο **Σόλων Παπαδόπουλος**. Ο χώρος είναι πολύ ιδιαίτερος, πιστεύω θα σας αρέσει.*

Το τζάκι στο Κεδροτάρι είναι ήδη αναμμένο, η νυχτερινή υγρασία εδώ στο υψόμετρο των 850μ. είναι διαπεραστική.

Με καταγωγή από την Κατερίνη και μετά από μακροχρόνιες περιπλανήσεις σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, ο Σόλων εγκατέλειψε τα πάντα και έχει βρει τον εαυτό του εδώ στο Ελατοχώρι. Με ευρεία χρήση πέτρας και

μασσίφ ξύλου πεύκου και καστανιάς, έχει δημιουργήσει έναν εσωτερικό χώρο εξαιρετικό. Τα κηροπήγια και οι σταχτοθήκες είναι κατασκευασμένες από ξύλο κέδρου, που μοσχοβολάει μ' αυτή την μοναδική και ανεξίτηλη ευωδιά, που έδωσε άλλωστε στο καφέ την ονομασία του. Η μουσική "ακούγεται ευχάριστα στ' αυτιά μας", άλλοτε Σαββόπουλος, άλλοτε τζαζ και άλλοτε ρομαντικές ξένες μελωδίες.

Αργά το βράδυ εγκαταλείπουμε το Κεδροτάρι και παίρνουμε το δρόμο της επιστροφής για τον Ξενώνα. Η ομίχλη είναι πυκνή, τα πάντα είναι βυθισμένα σε μια αδιαπέραστη, γκριζα μάζα. Ξεσπάει μια δυνατή, ακατάπαυστη βροχή. Αν και το δωμάτιο είναι ζεστό, γεμίζω το τζάκι με ξύλα και το ανάβω. Σε λίγα λεπτά οι φλόγες ξεπηδάνε ζωηρές. Απομένουμε να τις παρακολουθούμε ώπου να σβήσουν.

Με τις ωραίες πίστες και το καταπληκτικό φυσικό του περιβάλλον, το Χιονοδρομικό Κέντρο Ελατοχωρίου, έχει ήδη γίνει πασίγνωστο και δημοφιλέστατο. (αριστερά)

Το πανόραμα των χιονισμένων κορυφών του Ολύμπου, ένα ανεπανάληπτο θέαμα από την κορυφή του Αρβανίτη στα Πιέρια. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

ΣΤΑ ΥΨΙΠΕΔΑ ΤΗΣ "ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΣ"

Προτείνω σήμερα μια διαδρομή σ' ένα από τα κεντρικά σημεία των Ανατολικών Πιερίων, που ανεβαίνει ως το ορειβατικό καταφύγιο του ΣΕΟ Κατερίνης, γνωστότερο με το όνομα "Σαρακατσάνα", λέει ο Βασίλης Έτσι θα σχηματίσετε μια σαφή εικόνα για τη βλάστηση και την όλη διαμόρφωση της περιοχής. Φτάνουμε στη Ρητίνη και θέτουμε ως

σεται το κατάφυτο φαράγγι του **Κακόλακου**. Απέναντί μας στα ΝΔ δεσπόζει το **Μάομαρο**, μια εντυπωσιακή βραχώδης ορθοπλαγιά, που μοιάζει να αναδύεται πάνω από τις δασωμένες πλαγιές του φαραγγιού. Ανηφορίζουμε διαρκώς με αλλεπάλληλες στροφές μέσα από αμιγές δάσος οξυάς. Στα 6,9χλμ. ακριβώς, σε μια αριστερή στροφή του δρόμου, διακρίνεται πάνω στις πέτρες ένα κόκκινο σημάδι. Ένα μικρό μονοπάτι ανηφορίζει στο πρηνές και μετά από 15 περίπου μέτρα σταματάει.

Είναι πραγματική ευτυχία να βρίσκεται κανείς μέσα στα εκρηκτικά χρώματα της φύσης των Πιερίων. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Ο περίφημος καταρράκτης "Κρεμαστός" κυλάει από ύψος 60 περίπου μέτρων μέσα σ' ένα φαράγγι απίστευτης ομορφιάς. (αριστερά) ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

αφετηρία της διαδρομής μας τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που ανηφορίζει προς τα δυτικά, ακριβώς απέναντι από το Δημοτικό Σχολείο και το Γυμνάσιο της Ρητίνης. Μετά από 900μ. ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος δίνει τη θέση του σε δασικό, με πολύ καλό οδόστρωμα. Στα 2,5χλμ. περίπου ορθώνεται σ' αριστερά του δρόμου ο **Μπούτσιαρης**, ένας βράχος με χαρακτηριστικό σχήμα, ενώ χαμηλότερα έχει ήδη αρχίσει να αναπτύσ-

Κάτω χαμηλά αναπτύσσεται ένα απότομο φαράγγι με βλάστηση ποικίλη, που μοιάζει αδιαπέραστη. Και ακριβώς απέναντί μας στα Ν-ΝΔ, σε απόσταση όχι μεγαλύτερη από 200μ. διακρίνεται μέσα σ' αυτή τη ζούγκλα μια κατακόρυφη ροή νερού, που ξεπηδάει από το υψηλότερο σημείο της χαράδρας και χάνεται βαθιά μέσα στο ρέμα.

-Αυτός είναι ο περίφημος καταρράκτης **Κρεμαστός**, λέει ο Βασίλης. Το ορατό τμήμα της

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΙΤΖΗ

Το καταφύγιο του ΣΕΟ Κατερίνης, η γνωστή "Σαρακατσάνα", σε υψόμετρο 1700μ. στις πευκόφυτες πλαγιές των Πιερίων.

Με τον ερχομό της Άνοιξης χιλιάδες κίτρινοι κρόκοι γεμίζουν τα υψίπεδα πάνω από το χιονοδρομικό. Στο βάθος οι χιονισμένες κορυφές του Ολύμπου.

ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

ροής του είναι περίπου 30μ., ενώ το αθέατο είναι άλλο τόσο. Το χειμώνα κατεβάζει μεγάλες ποσότητες νερού και είναι ορατός από την Ρητίνη.

Βαδίζουμε μερικά μέτρα ως την άκρη του αυχένα και αποκαλύπτεται απέναντί μας όλος ο ανατολικός ορίζοντας με τη Ρητίνη, την Βρία, τον κάμπο της Κατερίνης και στο βάθος την γαλάζια επιφάνεια του Θερμαϊκού κόλπου. Είναι ένα υπέροχο σημείο θέας, που από το δρόμο είναι αδύνατον να υποψιασθεί κανείς την ύπαρξή του.

Αφήνουμε τον καταρράκτη Κρεμαστό που

τοποθεσία, ένα ήπιο ξέφωτο σε υψόμετρο 1700μ.ανάμεσα σε υπεραιωνόβια δέντρα Μαύρης Πεύκης.

Το σημαντικό στην επιλογή της τοποθεσίας είναι, ότι το δάσος δεν κρύβει τον ανατολικό ορίζοντα προς τον κάμπο της Κατερίνης και τον Θερμαϊκού κόλπο, ενώ βέβαια πάνω από το καταφύγιο εκτείνονται τα αλπικά υψίπεδα των Πιερίων και νότια οι θεαματικές βορειοδυτικές ορθοπλαγιές του Ολύμπου. Το πρώτο ζωντανό όν που μας υποδέχεται στη Σαρακατσάνα είναι ο Έκτωρ, ένας πελώριος "Ελληνικός Ποιμενικός", απόλυτα φιλικός και

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Με το πέσιμο της νύχτας το τζάκι έχει ανάψει, η ατμόσφαιρα θερμαίνεται στο ωραίο ορειβατικό καταφύγιο του ΣΕΟ Κατερίνης, τη γνωστή Σαρακατσάνα. ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Ο ωραίος "Ελληνικός ποιμενικός" της Σαρακατσάνας, ο "Έκτωρ", είναι εξαιρετικά ήσυχος και δέχεται με μεγάλη ευχαρίστηση τα χάδια της Άννας. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

βρίσκεται σε υψόμετρο 1000μ. και συνεχίζουμε την ανηφορική μας διαδρομή προς Σαρακατσάνα, πάντα σε αξιόπιστο οδόστρωμα. Η βλάστηση σταδιακά μεταβάλλεται, μαζί με τις οξυές κάνουν την εμφάνισή τους και τα μαυρόπευκα, κάποια από τα οποία είναι τεράστια. Στα 16,3χλμ. συναντάμε πλάι στο δρόμο μια βρύση που τρέχει μέσα από κορμό δένδρου. Ήδη πλησιάζουμε στο τέarma της διαδρομής μας. Στα 17,6χλμ ακριβώς από το σημείο της αναχώρησής μας στη Ρητίνη, βρισκόμαστε μπροστά στο Καταφύγιο της Σαρακατσάνας. Είναι μια υπέροχη

πανέμορφος. Είναι ένας πραγματικός αγαθός γίγαντας, που από τα πρώτα κιόλας δευτερόλεπτα, αρχίζει να παίζει με την Άννα. Μετά την φιλική υποδοχή του Έκτορα ακολουθεί η γνωριμία μας με τον Νίκο Καραγιαννίδη, που βρίσκεται απόψε εδώ στο καταφύγιο και ασχολείται με διάφορες εργασίες. Περνάμε στη μεγάλη αίθουσα με το αναμμένο τζάκι και ο Νίκος ετοιμάζει για όλους μας καφέ. Παντού είναι διάχυτη η χαρακτηριστική ευωδιά της ρητίνης από τα πεύκα, ενώ ακόμη πιο έντονη είναι αυτή η μυρωδιά στο τσεκούρι του Νίκου, που την ώρα

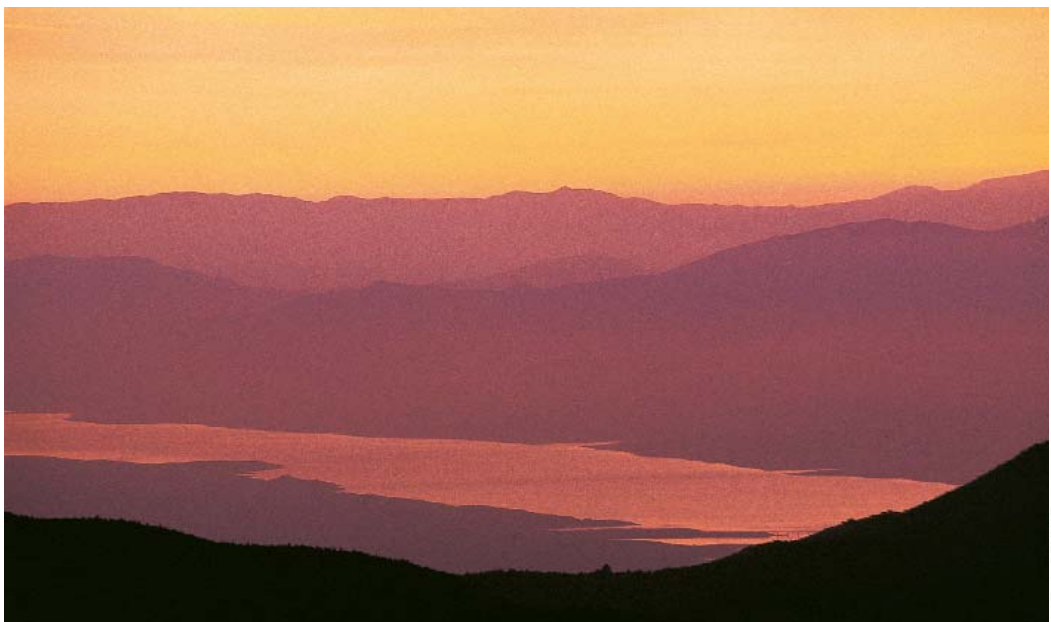
αυτή ασχολείται με το σχίσμο των ξύλων για το τζάκι. Παρά την απογευματινή ώρα και το μεγάλο υψόμετρο ο καιρός είναι ήπιος, με ήλιο αγνό και απόλυτη νηνεμία. Προτιμάμε να πάρουμε τους καφέδες μας και να καθίσουμε στο υπαίθριο μπαλκονάκι του καταφυγίου, απέναντι από τις Ολύμπιες κορυφές. Δύο μικρά σκυλάκια μπροστά μας παίζουν συνεχώς με χαρούμενα γαυγίσματα. Δίπλα τους ο Έκτωρ τα παρακολουθεί ατάραχος. Είναι μια εικόνα ειδυλλιακή, που συμπληρώνει με τον καλύτερο τρόπο τη συνολική γαλήνη του τοπίου.

Αποχαιρετάμε το Νίκο, που θα περάσει απόψε τη νύχτα του στο καταφύγιο, με μοναδική συντροφιά του τα σκυλιά. Συνεχίζουμε από το καταφύγιο ν' ανηφορίζουμε προς τα υψίπεδα των Πιερίων, στα βόρεια διακρίνεται καθαρά η κορυφή Αρβανίτης, που με υψόμετρο 2.020 μέτρων είναι μια από τις υψηλότερες των Πιερίων. Στα 1,7χλμ. από το καταφύγιο ανηφορίζουμε αριστερά και στα 2,8χλμ σε υψόμετρο 1850μ. συναντάμε βρύση

με ποτίστρα. Το τοπίο είναι ωραιότατο με απέραντα δάση μαυρόπευκων, φτέρες και βουσκοτόπια. Κάτω χαμηλά στα ΝΑ, εκτείνεται το αχανές φαράγγι με το ρέμα του **Κατή**, μια πολύχρωμη συμπαγής μάζα που οφείλεται στην κυριαρχία των φυλλοβόλων δέντρων. Είναι μια όψη των Πιερίων εκπληκτική, αθέατη από τις συνηθισμένες ασφάλτινες διαδρομές. Στα 3,7χλμ ακριβώς, η εξάισια αυτή οδική διαδρομή -όχι πάντα βατή σε συμβατικά αυτοκίνητα- φτάνει στο τέλος της. Βρισκόμαστε ήδη στα 1900μ. είναι αληθινό προνόμιο για τον επισκέπτη των Πιερίων, να μπορεί να φτάνει με αυτοκίνητο σε τόσο μεγάλα υψόμετρα. Στα Ν-ΝΔ, πολύ κοντά μας προβάλλει η κορυφή του **Φλάμπουρου**. Εδώ κοντά μας βρίσκεται και η κορυφή **Λαπούσι** σε υψόμετρο 2009μ. Από το σημείο αυτό μπορεί να προσεγγίσει κανείς με ήπια ορειβατικά μονοπάτια τις κορυφές Αρβανίτης, Λαπούσι και Φλάμπουρο, σε λίγο χρόνο. Η μέρα πλησιάζει προς το τέλος της, ο αέρας γίνεται ψυχρός. Είναι ώρα να επιστρέψουμε.

Κάτω χαμηλά το καταφύγιο του ΣΕΟ Κατερίνης (ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑ), μέσα σε πυκνό δάσος μαυρόπευκων. Πιο πίσω η βραχώδης κορυφή "Χτένι" και στο βάθος οι θρυλικές κορυφές του Ολύμπου. (αριστερά)

Πίσω από τα υψίπεδα των Πιερίων, το ορεινό τοπίο διακόπτεται από τα ήρεμα νερά της τεχνητής λίμνης του Αλιάκμονα.

ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Χτισμένο σε υψόμετρο 850μ. σ' ένα καταπράσινο φυσικό περιβάλλον, το Ελατοχώρι είναι ιδανικός προορισμός για κάθε εποχή του χρόνου. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

Λίγο πιο κάτω από το καταφύγιο συναντάμε στ' αριστερά μας μια δευτερεύουσα διαδρομή, που δείχνει να κατευθύνεται στην αντικρινή ΒΑ πλαγιά, κάτω από τον Αρβανίτη. Αποφασίζουμε να την επιχειρήσουμε, προσδοκώντας ν' ανακαλύψουμε κάποια διαφορετική πρόσβαση επιστροφής. Ο δρόμος είναι δύσβατος, στα 1,8 χλμ. συναντάμε μια στάνη, δυστυχώς όμως, ένα χλμ. μετά, η επιχείρηση τελειώνει άδοξα, γιατί ο δρόμος διακόπτεται οριστικά από μεγάλες κατολισθήσεις.

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΠΑΥΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΟΥΝΑ. ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ

Η μέρα ξημερώνει με καταχνιά. ο καιρός είναι ήπιος αλλά η άπνοια που επικρατεί, δεν προοιωνίζεται καλή ορατότητα για τη συνέχεια της ημέρας. Αποφασίζουμε προσωρινά να αναβά-

λουμε τις περιπλανήσεις μας και να γνωρίσουμε το αστικό μας περιβάλλον.

Ο **παπα-Γιώργης** δέχεται με προθυμία να μας ανοίξει και να μας ξεναγήσει στην εκκλησία του **Αγίου Νικολάου**, στο Παλιό Ελατοχώρι. Βρίσκεται σε μικρή απόσταση στα ΒΑ του ξενώνα, σ' ένα από τα υψηλότερα σημεία του χωριού. Είναι μια επιβλητική εκκλησία που χτίστηκε στα 1779. Ολόγυρά της ο αύλειος χώρος είναι υπέροχος, με πυκνοφυτεμένο γρασίδι που διατηρείται άφογο, κυρίως χάρη στη φροντίδα του παπα-Γιώργη. Στην είσοδο του αύλειου χώρου δεσπόζουν δύο ισούψη αιωνόβια έλατα και δίπλα τους το ωραίο μικρό καμπαναριό, φτιαγμένο από πωρόλιθο. Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου είναι το μοναδικό οίκημα που σώθηκε, όταν όλο το χωριό κάηκε από τους Γερμανούς στις 27 Γενάρη του 1944. Η εκκλησία είναι βασιλική τρίκλιτη, εξωτερικά ασβεστοχρισμένη, ενώ

στο εσωτερικό διατηρείται το αρχικό πέτρινο δάπεδο και οι παλιές τοιχογραφίες στους θόλους των τρούλων. Το τέμπλο είναι τεράστιο, ξυλόγλυπτο και εξαιρετικής τέχνης. Καταλαμβάνει όλο το πλάτος της εκκλησίας, φτάνοντας έτσι σε μήκος τουλάχιστον τα 10μ ενώ το ύψος του υπερβαίνει τα 5,5μ.

Ευχαριστούμε τον παπα-Γιώργη και κατευθυνόμαστε στο Ελατοχώρι. Χτισμένο σε υψόμετρο 850μ. το χωριό αγναντεύει από την περιόπτη θέση του τα πάντα. Η παλιά του ονομασία ήταν **Σκουτέρνα**, από τα πολλά "σκουτιά" -τα χοντρά μάλλινα υφάσματα- που κατασκευαζόταν στο χωριό. Στη μεγάλη πλακόστρωτη πλατεία του σημερινού οικισμού δεσπόζει η σύγχρονη εκκλησία των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, Ολόγυρα καφεενδάκια και ταβέρνες, το ωραίο Δημοτικό Σχολείο και το μεγάλο κτίριο του Πνευματικού Κέντρου, με το Λαογραφικό Μουσείο, που πρόκειται να ολοκληρωθεί και να λειτουργήσει στο ισόγειο. Ο καθηγητής φυσικής αγωγής και Πρόεδρος του Πολιτι-

στικού και Λαογραφικού Ομίλου **Βαγγέλης Παπανικολάου**, μας ξεναγεί για λίγη ώρα στα πρώτα εκθέματα του Μουσείου.

Το Ελατοχώρι κατοικείται από 700 μόνιμους κατοίκους που ασχολούνται κυρίως με την γεωργία, παραγωγή φρούτων και κηπευτικών άριστης ποιότητας και περιορισμένη κτηνοτροφία με γουρούνια και γιδοπρόβατα ελευθέρας βοσκής. Ο δραστήριος Πολιτιστικός και Λαογραφικός Όμιλος πλαισιωμένος από τους κατοίκους, αναβιώνει όλα τα παραδοσιακά έθιμα στη διάρκεια του έτους, που συνήθως καταλήγουν σε γλέντια και χορούς στην κεντρική πλατεία του χωριού. Την Καθαρά Δευτέρα οι ξένοι διασκεδάζουν μαζί με τους Ελατοχωρίτες, με γκαΐντες, κλαρίνα και ντόπια φασουλάδα. Μεγάλο γλέντι επίσης γίνεται το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Ιουλίου, όταν πραγματοποιείται το ετήσιο αντάμωμα των απανταχού Ελατοχωριτών.

-Τις μέρες που βρίσκεστε εδώ, έτυχε να γνωρίσετε τον Καπετάνιο; ρωτάει ο Βαγγέλης Παπανικολάου.

Το μικρό καμπαναριό από πέτρα πωρόλιθου μπροστά στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Η καλλιέργεια του καπνού είναι η κυριότερη αγροτική ασχολία στον Δήμο Πιερίων ήδη από το 1950. Κυριότερη ποικιλία είναι ο καπνός ανατολικού τύπου "Σαμσούς" γνωστότερος με την ονομασία "Καπνός Κατερίνης". ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

Στη Ρητίνη κάποιοι ακόμη εξακολουθούν να διατηρούν την παράδοση στις αγροτικές καλλιέργειες. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

-Ποιος είναι ο Καπετάνιος;

-Ο πασίγνωστος οργανοπαίχτης του χωριού μας, που παίζει γκαΐντα, φλογέρα και φύλλο.

-Τι εννοείς όταν λες "φύλλο";

-Εννοώ, ότι παίζει διάφορους σκοπούς και μελωδίες, χρησιμοποιώντας αντί για όργανο, **φύλλο** από διάφορα δέντρα ή φυτά. Αν δεν τον βλέπεις την ώρα που παίζει, δεν καταλαβαίνεις τι όργανο χρησιμοποιεί. Αν έχετε λίγο χρόνο, μπορώ να σας τον γνωρίσω.

Ο **Θανάσης Δρούγκας**, ο επονομαζόμενος και **Καπετάνιος**, είναι μια γραφική και καλο-

Κρατάει το φυλλαράκι με κάποιο ειδικό τρόπο στα δάχτυλά του, το φέρνει στο στόμα και φυσάει. Αρχίζουν να βγαίνουν οι πρώτες νότες. Αμέσως μετά φτάνει στ' αυτιά μας ένας γνωστός σκοπός από δημοτικό τραγούδι. Τον παρακολουθούμε κατάπληκτοι. Είναι αλήθεια, πως αν δεν τον βλέπαμε, δεν θα μπορούσαμε ποτέ να φανταστούμε, ότι ο σκοπός αυτός προέρχεται από ένα ταπεινό φυλλαράκι λουλουδιού.

-Ο ήχος είναι πιο καθαρός, όταν το φύλλο είναι από οξυά, καρυδιά, κουτσουπιά ή γαρ-

Σκοποί και μελωδίες δεν παράγονται μόνον από μουσικά όργανα αλλά και από ένα ταπεινό φυλλαράκι, αρκεί να βρίσκεται στο στόμα και στα χέρια του "Καπετάνιου", του φημισμένου αυτοδίδακτου οργανοπαίχτη του Ελατοχωριού. ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

συνάτη φυσιογνωμία, που παρά τα χρονάκια του διατηρείται σε φόρμα άψογη. Μας υποδέχεται θερμά και χωρίς δισταγμό αναλαμβάνει να ικανοποιήσει την περιέργειά μας. Ψάχνει για λίγο και επιστρέφει σ' ένα λεπτό κρατώντας στα χέρια του δύο-τρία φυλλαράκια από κάποιο λουλουδί.

-Δεν βρήκα βέβαια τα φύλλα που ήθελα αλλά κι αυτό κάνει.

δένια, λέει ολοκληρώνοντας την απίστευτη επίδειξή του ο Καπετάνιος. *Τώρα όμως ελάτε στο σπίτι να πιούμε ένα τσίπουρο.*

Ωραίο μεταβρασμένο τσίπουρο, έξοχο καπνιστό τυρί, σκοποί του Καπετάνιου με γκαΐντα, φύλλο και φλογέρα, ιστορίες για τις συναυλίες που έχει δώσει σε ξένες χώρες αλλά και στο Μέγαρο Μουσικής.

-Κι αν αναρωτιέστε πώς έμαθα ότι τα φύλλα

Ένα τμήμα από το ανακαινισμένο με εξαιρετικό τρόπο εσωτερικό του Πολιτιστικού Κέντρου της Ρητίνης. ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

βγάζουν ήχο, το βρήκα εντελώς τυχαία, όταν ήμουν 12 ετών. Ακολουθούσα στο δρόμο τον πατέρα μου που ήταν κυρατζής κι όπως ήμουν καβάλα στο μουλάρι, είχα στο στόμα μου ένα φυλλαράκι οξυάς. Σκόνταψε ξαφνικά το μουλάρι κι έκανε να πέσει. Σφίχτηκαν τα χείλη μου στο φυλλαράκι κι άκουσα να βγαίνει κάποιος ήχος. Αυτό ήταν! Το ξανάκανα αμέτρητες φορές, ώσπου βρήκα τον τρόπο. Κι όσο για τη φλογέρα και την γκάϊντα και σ' αυτά αντοδίδακτος είμαι, δεν ξέρω νότες. Ακουγα τον μπαρμπα-Θύμιο να παίζει τη γκάϊντα στο Χοροστάσι, μου άρεσε, τον παρακάλεσα να μου δείξει και τ' άλλα τα 'μαθα μόνος μου. Θυμάμαι ακόμα το πρώτο μου τραγούδι: "Ένα νερό κυρα Βαγγελιώ..."

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΗ ΡΗΤΙΝΗ

Ενάμιση χιλιόμετρο από το Ελατοχώρι με κατεύθυνση προς τη Ρητίνη, συναντάμε στα δεξιά έξω από το δρόμο την εκκλησιούλα της **Παλιοπαναγιάς**, χτισμένη το 1935 μέσα σε δάσος κατάφυτο από οξυές και καστανιές. Το εκ-

κλησιάκι είναι λιτό, με θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον, χώρο αναψυχής και ωραία πέτρινη βρύση με άφθονο νερό.

Πέντε χιλιόμετρα από το Ελατοχώρι είναι χτισμένος σε ωραία θέση ο μεγάλος οικισμός της **Ρητίνης**, έδρα του Δήμου Περιίων, με 1674 κατοίκους κατά την απογραφή του 2001. Η χρονολογία της πρώτης κατοίκησης είναι άγνωστη. Στη θέση "**Παλιόκαστρο**" έχουν έρθει στο φως κάποια αρχαιολογικά ευρήματα, δεν έχουν όμως γίνει συστηματικές ανασκαφές. Επίσης στη θέση "**Παλιόχωρα**", όπου βρίσκεται το εκκλησιάκι του Αγίου Κωνσταντίνου, έχουν εντοπισθεί ερείπια οικισμού, που παραμένουν χαμένα στην πυκνή βλάστηση. Δίπλα στο Δημορχείο της Ρητίνης βρίσκεται ο ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, χτισμένος στα 1952 στη θέση πολύ παλαιότερου ναού, που χρονολογείτο από το 1600! Είναι βέβαιο, πως αν διατηρείτο ο παμπάλαιος αυτός ναός, θα συνδυαζόταν αρμονικότερα με το παλιό Δημοτικό Σχολείο, που έχει πρόσφατα ανακαινισθεί με έξοχο τρόπο και στεγάξει ήδη το **Πολιτιστικό Κέντρο Ρητίνης "Πιερίδες Μούσες"**. Σ' αυτό

το ωραίο οίκημα, συναντάμε το **Βασίλη Τζίτζιλή**, που ανάμεσα στα άλλα καθήκοντά του στον Δήμο Πεερίων, είναι και υπεύθυνος λειτουργίας του Πολιτιστικού Κέντρου.

-Είναι μεγάλη και συναρπαστική η ιστορία του Δημοτικού Σχολείου της Ρητίνης, λέει ο Βασίλης, αφού κατασκευάστηκε το 1871 από τον αρχιμάστορα Πέτρο Κοροβέση, που πέθανε σε ηλικία 109 ετών! (1842-1951). Το σχολείο λειτουργήσε ανελλιπώς από το 1912 ως το 1979, οπότε μεταφέρθηκε σε άλλο κτίριο, κοινό με το Γυμνάσιο. Τα εγκαίνια του Πολιτιστικού Κέντρου έγιναν το Μάιο του 2002 και στόχος του Κέντρου είναι να φιλοξενεί εκθέσεις, συνέδρια, διαλέξεις και λοιπές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Περιφερόμαστε για λίγο στο οίκημα με την εξαιρετική τοιχοποιία και τους πολύ προσεγγισμένους εσωτερικούς χώρους. Ήδη στα ράφια φιλοξενεί μια πρώτη δανειστική βιβλιοθήκη, καθώς και μια μικρή αλλά ωραία συλλογή με λαογραφικά εκθέματα.

Σε απόσταση τριών περίπου χιλιομέτρων ΒΑ της Ρητίνης, βρίσκεται η ιστορική μονή του **Αγίου Γεωργίου**, το παλαιότερο θρησκευτικό

μνημείο του Δήμου Πεερίων. Η χρονολογία κτίσης του Καθολικού της μονής ανάγεται στον 15ο αιώνα η δε παλαιότερη τοιχογραφία που απεικονίζει τον Άγιο Γεώργιο να φρονεύει τον δράκο, χρονολογείται το 1494. Το καθολικό είναι μονόχωρη βασιλική με εξωτερικές διαστάσεις 11Χ5μ. και πάχος τοίχων σχεδόν 80 εκατοστά. Οι εσωτερικοί τοίχοι είναι ασβεστομένοι, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις εξωτερικές επιφάνειες με αποτέλεσμα να μην αναδεικνύεται η λίθινη τοιχοποιία. Η αυλή είναι πλακόστρωτη με βρύση και εξωτερικό τζάκι, ενώ τα κελιά της μονής χρησιμοποιούνται για θερινές παιδικές κατασκηνώσεις.

Η τοποθεσία είναι εξαιρετική, από τα 450μ. η θέα είναι ανεμπόδιση προς τον Όλυμπο τη θάλασσα και τον ορεινό όγκο των Πεερίων. 100 μέτρα Ν-ΝΑ της μονής το επίπεδο έδαφος δίνει τη θέση του σ' ένα κατακόρυφο γκρεμό, που σχηματίζεται σε ένα εντυπωσιακό συγκρότημα βράχων. Επιστρέφουμε από την μονή του Αγίου Γεωργίου στη Ρητίνη, που εξακολουθεί να διατηρεί αρκετά πετρόχιστα σπίτια με παραδοσιακή αρχιτεκτονική.

Εσωτερικό του ναού του Αγίου Γεωργίου με ωραίες τοιχογραφίες.

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΙΤΖΗ

Όταν πέφτει η ομίχλη τα δάση των Πιερίων αποκτούν μια ξεχωριστή ομορφιά και γοητεία.

ΣΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑΤΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ

Η Βρύα (παλιά ονομασία "Μπριά-ζα") είναι νέος οικισμός που κατοικήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 50. Το παλιό χωριό -που βρίσκεται 5 χλμ στα δυτικά - εγκαταλείφθηκε όταν κάηκε από τους Γερμανούς.

Σε απόσταση **11 χλμ.** από το κέντρο της Βρύας -και όχι 14 όπως αναφέρει η σχετική πινακίδα- βρισκόμαστε μπροστά στην αρχή του μονοπατιού προς το αρχαίο λατομείο των Πιερίων. Πάνω στο δρόμο υπάρχει μεγάλη πινακίδα, που δείχνει την κατεύθυνση προς το λατομείο. Το μονοπάτι αρχίζει με ένα φαρδύ πλακόστρωτο, που περιβάλλεται από ξύλινα καγκελάκια. Η συνολική του απόσταση ως τον αρχαίο χώρο είναι περίπου **600 μ.** και όχι 1,5 χλμ. όπως μέχρι τις 17 Οκτωβρίου του 2002 ανέγραφε λανθασμένα η πινακίδα.

Την ημέρα εκείνη ένα μικρό συνεργείο που αποτελείτο από τον Βασίλη Περλαντίδη, τον Βασίλη Τζιτζιλί, τον φωτογράφο συνεργάτη του περιοδικού Ανέστη Ρέκκα και τον υπογράφοντα, σηματοδότησε με κάθε λεπτομέρεια τη διαδρομή με κόκκινα σημάδια. Υπολόγισε επίσης την απόσταση (600μ.) αλλά και το χρόνο, που για μεν την άνοδο ως το λατομείο δεν ξεπερνάει τα 12' ενώ για την κάθοδο ως την αρχή του μονοπατιού απαιτούνται λιγότερα από 10 λεπτά.

Είναι μια πολύ όμορφη διαδρομή, που μπορεί να ακολουθήσει ο καθένας χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια. Αρχικά και για 200 περίπου μέτρα, το μονοπάτι ανηφορίζει μέσα σε δάσος οξυάς, δίπλα σε ρέμα με πεντακάθαρο νερό, στη συνέχεια διασχίζει το ρέμα και βγαίνει σε ξέφωτο με ωραία θέα προς τον κάμπο. Μετά μπαίνει και πάλι στο δάσος και καταλήγει σε λίγο στο αρχαίο λατομείο. Η υψομετρική διαφορά που πρέπει να καλύψει

κανείς είναι ελάχιστη, δεν υπερβαίνει τα 50μ. αφού το υψόμετρο στην αρχή του μονοπατιού είναι 950μ. και στον αρχαίο χώρο περίπου 1000μ.

Μετά από τρία χρόνια ξαναβρίσκω τους αρχαίους ογκόλιθους και κίονες, διάσπαρτους στο δύσβατο έδαφος, που στην ουσία βρίσκεται στις νότιες υπώρειες της χαρακτηριστικής βραχώδους κορυφής με την ονομασία "Μάρμαρο". Εξοπλισμένοι με μετροταινία τη φορά αυτή αποτυπώνουμε με ακρίβεια

τις διαστάσεις ενός τέτοιου ογκόλιθου: **μήκος 3,45, πλάτος 1,70 και πάχος 0,65μ.** Σύμφωνα μ' αυτά τα στοιχεία όγκου το βάρος του ογκόλιθου πρέπει να κυμαίνεται γύρω στους 10 τόνους. Τα ερωτήματα που προβάλλουν είναι πολλά και αναπάντητα. Πότε και ποιι έφεραν σε πέρας τη λατόμηση αυτών των ογκολίθων και κιώνων. Με ποιά μηχανικά μέσα επιτεύχθηκε η εξόρυξη από το σκληρότατο συμπαγές πέτρωμα. Πού χρησιμοποιήθηκαν τα προϊόντα του αρχαίου λατο-

Τεράστιοι λαξευτοί ογκόλιθοι και πολλοί καταπλακωμένοι κίονες βρίσκονται σ' όλη την έκταση του Αρχαίου Λατομείου των Πιερίων.

ΦΩΤ. Α. ΡΕΚΚΑΣ

Οι περίφημες και αιγιματικές παράλληλες αυλακώσεις στο συμπαγές πέτρωμα όπου λαξεύτηκαν οι ογκόλιθοι και οι κίονες.

ΦΩΤ. Α. ΡΕΚΚΑΣ

μείου. Με ποιο τρόπο και από ποια διαδρομή επιτυγχάνοταν η μεταφορά τέτοιων βαρύτερων φορτίων. Είναι τόσο δύσβατη όλη η γύρω περιοχή, που κάθε απόπειρα μεταφοράς μοιάζει ακατόρθωτη. Μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση στο ανιγματολόγο λατομείο των Πιερίων επιχειρεί ο καταγόμενος από την περιοχή ερευνητής **Κωνσταντίνος Ζήσης** στο βιβλίο του "ΑΙΝΙΓΜΑ ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ".

Αναφέρω μερικά χαρακτηριστικά αποσπάσματα από το βιβλίο που είχε την καλοσύνη να μας χαρίσει στη Βρία, ο πατέρας του συγγραφέα **Δημήτρης Ζήσης**.

"Από μικρό παιδί απολάμβανα να περπατώ τα Πιέρια, ένα από τα ψηλά βουνά της περιοχής που γεννήθηκα, στη Βόρεια Ελλάδα.... Κάποια μέρα ανακάλυψα μερικά ασυνήθιστα αρχαιολογικά λείψανα, που μου έκαναν μεγάλη εντύπωση..."

Εκείνο που χτύπησε πρώτο στο μάτι μου όταν πήγα εκεί, ήταν οι πολλές χαρακτηριστικές παράλληλες αυλακίες στον μεγαλόπρεπο μαρμάρινο τοίχο.... Οι έντονες παράλληλες αυλακίες στο βράχο, αποτελούν σ' αλήθεια ένα μεγάλο μυστήριο αλλά και πραγματική πρόκληση για την επιστήμη της αρχαιολογίας της εποχής μας....

Παρατηρεί κανείς ένα καθορισμένο σχήμα παράλληλων αυλακώσεων στα τοιχώματα του βράχου που, προφανώς, σημαίνει ότι χρησιμοποιήθηκαν εξαιρετικά προηγμένες και υψηλής τεχνολογίας "μηχανές" για να κόψουν τεράστια κομμάτια, σε μήκος 10 και 15 μέτρα και μάλιστα με μεγάλη ακρίβεια... Έτσι έχουμε κάθε λόγο να ρωτήσουμε τους ειδικούς του κόσμου: Τι είδους μηχανές έχουμε σήμερα στη διάθεσή μας, που θα μας επέτρεπαν να βγάλουμε τόσο ογκώδη πέτρινα κομμάτια με τόσο πολύπλοκο τρόπο, όπως έγινε στα Πιέρια;"

Ούτε εμείς, δυστυχώς μπορούμε να δώσουμε μια πειστική απάντηση σ' αυτά και σε πολλά άλλα ερωτήματα που θέτει ο συγγραφέας. Το μόνο που μπορούμε να ελπίζουμε -και να ευχόμαστε- είναι να αναλάβει κάποια στιγμή ένας αρχαιολόγος ή ομάδα ειδικών να μελετήσουν συστηματικά και να δώσουν στη δημοσιότητα τις όποιες απαντήσεις στα ερωτήματα και αινίγματα που απορρέουν από το αρχαίο λατομείο των Πιερίων.

ΤΟ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΚΑΚΟΛΑΚΟΥ

Αν και έχουμε ήδη πραγματοποιήσει κάποιες πρώτες διαδρομές, το **Φαράγγι του Κακόλακου** εξακολουθεί στην ουσία να παραμένει άγνωστο. Αποφασίζουμε λοιπόν να αρχίσουμε τη συστηματική του εξερεύνηση. Ζητώ προκαταβολικά συγγνώμη για τις συχνές αναφορές που θα γίνουν σε χιλιομετρικές αποστάσεις, κατευθύνσεις, υψόμετρα και άλλα οδικά στοιχεία των διαδρομών, οι λεπτομερείς όμως αυτές καταγραφές έχουν ως αποκλειστικό στόχο την πληρέστερη ενημέρωση του επισκέπτη.

Η προσέγγιση προς το Φαράγγι του Κακόλακου μπορεί να γίνει είτε με αφετηρία τον οικισμό της Βρίας και στη συνέχεια κατεύθυνση προς Αρχαίο Λατομείο και Στάνη, είτε από τον κεντρικό δρόμο της Ρητίνης, ακριβώς απέναντι από το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου και Γυμνασίου. Επιλέγουμε αυτό το σημείο ως αφετηρία μας και ξεκινάμε ακολουθώντας το κεντρικό δασικό δίκτυο προς το καταφύγιο της Σαρακατσάνας.

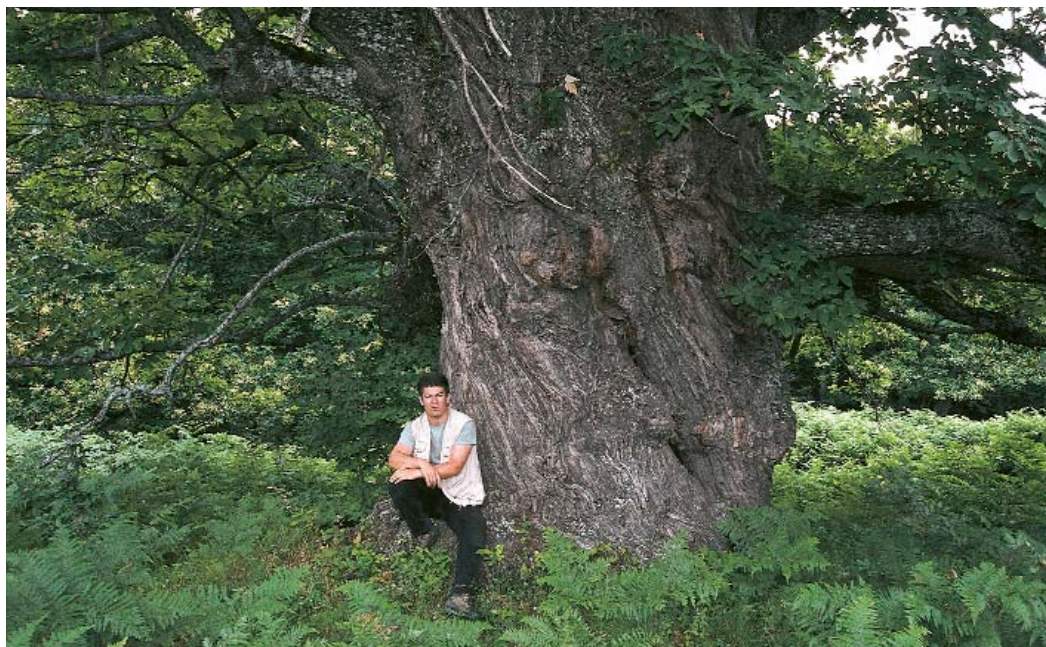
Στα **4,2χλμ.** συναντάμε την πρώτη βασική διασταύρωση. Δεξιά ο δρόμος ανηφορίζει προς Σαρακατσάνα (ΣΕΟ Κατερίνης), ενώ στην ευθεία προς Άγιο Κωνσταντίνο. Παίρνουμε κατεύθυνση προς Αγ-Κων/νο, την βασική διαδρομή που θα μας οδηγήσει στον Κακόλακο. Στα **5,7χλμ.** συναντάμε στα δεξιά μας την διακλάδωση προς Αγ-Κωνσταντίνο. Ο δρόμος είναι ανηφορικός και δύσβατος, κατάλληλος μόνον για αυτοκίνητα με τετρακίνηση. Στο τέλος όμως της διαδρομής των δύομιση χιλιομέτρων μας περιμένει ένα ξέφωτο, που σχηματίζεται ανάμεσα σε πυκνό δάσος, οξιύας πεύκων και καστανιάς. Εδώ, σε υψόμετρο 1200μ. βρίσκεται χτισμένο το εκκλησάκι του Αγ-Κωνσταντίνου, μια σύγχρονη και λιτή, τρίκλιτη βασιλική. Η θέα είναι υπέροχη σε όλο το φαράγγι. Οι καστανιές είναι άφθονες αφού άλλωστε όλη η ευρύτερη περιοχή ανήκει στα κασταναριά της Ρητίνης.

Επιστρέφουμε στο κεντρικό δίκτυο και αρχίζουμε νέα χιλιόμετρα. Ο δρόμος είναι πάντα αξιόπιστος, τα φθινοπωρινά χρώματα ολόγυρά μας αποκαλύπτουν συνεχώς εικόνες μαγικές. Στα ΝΑ ορθώνεται ο κατακόρυφος

Το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου, χτισμένο στις κατάφυτες ανατολικές πλαγιές του Κακόλακου, σε υψόμετρο 1200 μ. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

Στα χαμηλά υψόμετρα των Πιερίων οι καστανιές καταλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις, κάποιες μάλιστα απ' αυτές έχουν ηλικία πολλών αιώνων. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

βράχος με την ονομασία **Μάρμαρο**, ενώ λίγο πιο πάνω αποκαλύπτεται η εντυπωσιακή βραχώδης κορυφή **Χτένι**, κυκλωμένη από πεύκα και οξυές. Είναι αδύνατον να πιστέψουμε, ότι τα "ταπεινά" Πιέρια κρύβουν τόσο θεαματικές εικόνες.

Στα **2,2 χλμ** από τη νέα μας αφετηρία συναντάμε στ' αριστερά μας μια δευτερεύουσα διακλάδωση που κατηφορίζει προς την κοίτη του φαραγγιού. Συνεχίζουμε ευθεία και στα **3,5 χλμ.** συναντάμε μικρό όμορφο

Μεσιά. 200μ πιο πάνω αποκαλύπτεται ένας εντυπωσιακός καταρράχτης. Το οδόστρωμα χαλάει για λίγο, αμέσως μετά όμως ξαναγίνεται καλό. Είναι πιθανόν κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, η πρόσβαση στα σημεία αυτά να είναι δυνατή μόνον σε αυτοκίνητα με τετρακίνηση.

Στα **7,6 χλμ.** ένας δευτερεύων υλοτομικός δρόμος κατηφορίζει προς το φαράγγι. Εμείς συνεχίζουμε να ανηφορίζουμε ευθεία σε δρόμο πολύ δύσβατο και με εκτεταμένες υλο-

Στα βάθη του Φαραγγιού του Κακόλακου, σε περιοχές αθέατες από τον ανυποψίαστο επισκέπτη, ξεκινούν τα μικρά ρέματα, άφθονα και πεντακάθαρα από κάθε σχεδόν πλαγιά των Πιερίων. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Αξιόπιστοι δασικοί δρόμοι στον Κακόλακο δίνουν στον περιηγητή την δυνατότητα να έρθει σε επαφή με την υπέροχη φύση των Πιερίων. (αριστερά) ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

καταρράχτη δίπλα στο δρόμο. Από παντού τρέχουν άφθονα νερά, το οδόστρωμα όμως δεν έχει επηρεαστεί καθόλου από τις βροχοπτώσεις.

Στα **5,8 χλμ** βρίσκουμε στα δεξιά μας ένα μικρό ξύλινο καταφύγιο ανάγκης του Δασαρχείου Κατερίνης, ενώ λίγο πιο πάνω στα **6,1 χλμ.** φτάνουμε σε τοποθεσία με την ονομασία

τομήσεις. Στα **10,3 χλμ.** εμφανίζεται μπροστά μας ένας θεαματικότατος καταρράχτης, που ξεχύνεται ανάμεσα από έλατα και πανύψηλες οξυές. Το ύψος του ξεπερνάει τα 10μ και η ροή του είναι πολύ έντονη, το παράξενο όμως είναι, πως όλη αυτή η ποσότητα νερού δεν εμφανίζεται σε κάποιο ρέμα κάτω από το δρόμο, αλλά χάνεται. Ψάχνουμε να βρούμε το

ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΛΗΣ

ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΛΗΣ

Οι κρίκοι με τα ζωηρά τους χρώματα αφθονούν στις πλαγιές των Πιερίων.

***Lilium martagon*, ένα από τα άφθονα είδη λουλουδιών που κοσμούν το φυσικό περιβάλλον στα Πιέρια. (επάνω δεξιά)**

Ένας από τους πολλούς καταρράκτες, που δημιουργούνται συνεχώς στο υπέροχο φυσικό περιβάλλον των Πιερίων. (δεξιά)

ρέμα αρκετές δεκάδες μέτρα παρακάτω αλλά είναι αδύνατον. Όλη η χαράδρωση του εδάφους είναι κατάξερη, σαν να μην υπάρχει λίγο πιο πάνω αυτός ο καταρράχτης. Είναι φανερό, ότι το νερό εξαφανίζεται προσωρινά σε κάποιο υπόγειο βάραθρο, που ξαναβγαίνει αργότερα στην επιφάνεια και καταλήγει στην κεντρική κοίτη του Κακόλακου, Βρισκόμαστε ήδη σε υψόμετρο 1500μ, ένα μεγάλο ρέμα εμφανίζεται μπροστά μας. Είναι απίστευτη η ποσότητα του νερού που εξακολουθεί να υπάρχει ακόμα και σ' αυτό το υψόμετρο. Φέρνω στο νου μου τις αντίστοιχες πλαγιές του Ολύμπου, όπου τα νερά είναι από σπάνια έως ανύπαρκτα.

Στα 11,1 χλμ ακριβώς ο δρόμος ξαφνικά διχάζεται. Η μια διακλάδωση ανηφορίζει προς τα Δ-ΝΔ ενώ στην ευθεία ο δρόμος συνεχίζει με Β-ΒΑ κατεύθυνση. Διστάζουμε για λίγο, αποφασίζουμε όμως να συνεχίσουμε ευθεία με την προοπτική να επιστρέψουμε. Ομολογώ, πως όσες φορές ατένιζα αυτές τις

ανατολικές πλαγιές των Πιερίων από μακριά ήταν αδύνατον να υποπτευθώ την πολυπλοκότητα αλλά και το μήκος του δασικού δικτύου που τα διασχίζει. Ούτε βέβαια την καταγιστική εναλλαγή των τοπίων, τις χαραδρώσεις, τις ρεματιές, τα άφθονα νερά, τους καταρράχτες, την ποικιλία και ποιότητα της βλάστησης. Όλη η διαδρομή κρατάει τα βλέμματά μας σε εγρήγορση, αφού κάθε λίγο οι εικόνες μεταβάλλονται.

-Ποτέ δεν έχω κινηθεί σ' αυτή την κατεύθυνση, λέει ο Βασίλης. Είμαι περίεργος να δω πού καταλήγει.

Ο δρόμος κατηφορίζει με πολλή λάσπη, που οφείλεται, όχι τόσο στα άφθονα νερά που τον αυλακώνουν συνεχώς αλλά κυρίως στην αλλαγή της σύστασης του εδάφους. Η επόμενη μεγάλη αλλαγή που παρατηρείται, αφορά στην ποικιλία των δασοπονικών ειδών. Με την νέα κατεύθυνση που έχουμε πάρει, απομακρυνόμαστε διαρκώς από τις δυτικές πλαγιές του Κακόλακου, κινούμαστε τώρα

στις αντικρινές πλαγιές, τις Ανατολικές. Στην ουσία βρισκόμαστε λίγο χαμηλότερα από τα υψίπεδα της Σαρακατσάνας, περιοχή των Πιερίων, όπου κυριαρχούν τα κωνοφόρα. Στο έδαφος η μεταβολή αυτή είναι πολύ θεαματική. Οι οξυές και τα υπόλοιπα φυλλοβόλα βαθμιαία αραιώνουν, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα έλατα και η μαύρη πεύκη. Είναι ξαφνικά σαν να τράβηξε η φύση μια τεράστια διαχωριστική γραμμή που χώρισε στα δύο το φαράγγι, ένα τμήμα πολύχρωμο στα δυτικά και ένα βαθυπράσινο στ' ανατολικά. Είναι ένα θέαμα πρωτόγνωρο και εντυπωσιακό.

ται πίσω από το Χτένι το περίγραμμα των υψηλών κορυφών του Ολύμπου.

Στα **21,2 χλμ.** συναντάμε το γνωστό μας κεντρικό δασικό δίκτυο της Σαρακατσάνας. Έτσι ολοκληρώνουμε την πρώτη μεγάλη προσέγγιση στον Κακόλακο και ιδιαίτερα στο ΒΑ του τμήμα. Υπολείπεται όμως ακόμη η Ν-ΝΔ πλευρά του φαραγγιού. Συνιστάται η προσέγγιση αυτή να γίνει με αφετηρία τον οικισμό της Βορίας, απ' ενός γιατί η Βορία είναι πλησιέστερη και αφετέρου -και κυρίως- γιατί ο δρόμος είναι βατός σε συμβατικά αυτοκίνητα. Άλλωστε η διαδρομή αυτή μπορεί να

Η Μαύρη Πεύκη με τους ευθυτενείς κορμούς καταλαμβάνει μεγάλες εκτάσεις σε πολλά σημεία των δασών των Πιερίων. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Η θαυμάσια πηγή "Κούτλος", στον δασικό δρόμο προς τον Κακόλακο, χτισμένη από την Δασική Υπηρεσία το 1985. (αριστερά) ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Στα **17,2 χλμ** ο δρόμος διακλαδίζεται και πάλι. Προς τα δεξιά είναι δευτερεύουσα αρτηρία που καταλήγει στο Φαράγγι. Ανηφορίζουμε αριστερά προς τα ανατολικά. Ξαναβλέπουμε απέναντί μας τις χαρακτηριστικές κορυφές Μάρμαρο και Χτένι, ενώ τρία χιλιόμετρα ψηλότερα αποκαλύπτε-

συνδυασθεί με επίσκεψη στο αρχαίο λατομείο. Ξεκινάμε λοιπόν από το κέντρο της Βορίας με κατεύθυνση δυτική, τα πρώτα πέντε χλμ είναι ασφάλτινα, αφήνουμε αριστερά μας την Παλιά Βορία, στα 11,1 χλμ. συναντάμε το μονοπάτι για το αρχαίο λατομείο και στα 2,2 χλμ. πιο πάνω βρισκόμαστε δίπλα στον δρόμο

Νυχτερινό υπερθέαμα των χιονισμένων κορυφών του Ολύμπου από το Ελατοχώρι.

Ξύλινο κίосκι θέας του Δασοαρχείου με βρύση. Εδώ λίγο πιο κάτω βρίσκεται και η στάνη. Αν συνεχίσουμε τον δρόμο κατηφορικά με βόρεια κατεύθυνση, θα συναντήσουμε μετά από 1 χλμ την πολύ ωραία πέτρινη πηγή με την ονομασία "Κούτουλος" ή "Κούτλος", που έχει κτισθεί το 1985 από τη Δασική Υπηρεσία. Στην περιοχή αυτή είμαστε ήδη στο φαράγγι του Κακόλακου. Θα μπορούσα και πάλι να σας περιγράψω με κάθε λεπτομέρεια τις λαβυρινθώδεις οδικές διακλαδώσεις, που οδηγούν σε διάφορα σημεία του φαραγγιού, φοβούμαι όμως πως ένα τέτοιο εγχείρημα θα ήταν για σας μια κουραστική επανάληψη. Περιορίζομαι λοιπόν να κάνω τη παρακάτω επισήμανση: Αν κάποιος κινείται με συμβατικό αυτοκίνητο θα πρέπει να είναι προσεκτικός ιδιαίτερα κατά την χειμερινή περίοδο, που ενδέχεται να υπάρξουν σημεία με λάσπη. Τα αυτοκίνητα βέβαια με τετρακίνηση δεν έχουν το παραμικρό πρόβλημα σε οποιοδήποτε σημείο του δασικού οδικού δικτύου.

Επίσης, αν κάποιος τύχει να χάσει προσωρινά τον προσανατολισμό του, δεν πρέπει να πανικοβληθεί. Όλες οι οδικές διακλαδώσεις οδηγούν πάντα στο κεντρικό οδικό δίκτυο του Κακόλακου, είτε προς την κατεύθυνση της Βρίας είτε προς την κατεύθυνση της Ρητίνης. Συμπερασματικά θα έλεγα, πως το φυσικό περιβάλλον των ανατολικών Πιερίων είναι μια περιοχή εξαιρετικού φυσικού κάλλους, που θα ενθουσιάσει, τόσο τον απλό περιηγητή όσο και τον λάτρη της περιπέτειας.

ΜΕ ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΑ ΥΨΙΠΕΔΑ

Σ' όλη τη διαδρομή των 8 περίπου χιλιομέτρων από τον οικισμό του Ελατοχωρίου ως το Χιονοδρομικό συναντάμε κατά διαστήματα ξύλινες πινακίδες με διάφορες τοπικές ονομασίες, όπως "Καναβοτόπια", "Κεχαγιάς", "Κόκκινη Βρύση", ή "Νικόλα Πηγάδι". Όλες αυτές οι πινακίδες οδηγούν μέσα από δασικούς ή υλοτο-

μικούς δρόμους σε όμορφες τοποθεσίες, που αξίζει να περιηγηθεί κανείς για να διαμορφώσει μια συνολική εικόνα της μορφολογίας του εδάφους και των ειδών της βλάστησης.

Την τελευταία ημέρα της παραμονής μας επιλέγουμε έναν γνωστό μας προορισμό, που δεσπόζει σ' όλη την ευρύτερη περιοχή των Πιερίων. Δεν είναι άλλος από το Χιονοδρομικό Κέντρο και τα υψίπεδα που εκτείνονται πάνω από αυτό. Ξαναπαίρνουμε λοιπόν τον ωραίο ασφαλτοστρωμένο δρόμο με τις συναρπαστικές στροφές και σε λίγη ώρα φτάνουμε στις εγκαταστάσεις του Χιονοδρομικού του Ελατοχωρίου. Στο χώρο επικρατεί αληθινή κοσμογονία. Πολλοί άνθρωποι -εργάτες, τεχνίτες και αφεντικά - εργάζονται πυρετωδώς και στους δύο ορόφους του κτιρίου, μερεμετίζουν τοίχους, πατώματα, πόρτες, παράθυρα, ξύλινες κατασκευές, ταχτοποιούν την επίπλωση και τα σκεύη, συγκεντρώνουν τα ξύλα για το τζάκι, προσπαθούν να προβλέψουν την παραμικρή λεπτομέρεια.

-Ο χειμώνας πλησιάζει, λέει ο Βασίλης, το Χιονοδρομικό πρέπει να είναι έτοιμο να τον υποδεχθεί. Σε λιγότερο από ένα μήνα το τοπίο θα γίνει ολόλευκο, θα καταφθάσουν οι πρώτοι φίλοι του χιονιού.

Παρατηρώ τις χρυσοκόκκινες οξυές, τα ζεστά χρώματα της φύσης. Μια και μόνη νύχτα χιονιού είναι αρκετή, για να τυλίξει στα λευκά όλες αυτές τις πινελιές του φθινοπώρου. Ανηφορίζουμε και πάλι κατακόρυφα την πίστα και βγαίνουμε ψηλά, στους ανοιχτούς ορίζοντες. Λίγες μέρες πριν, τα υψίπεδα των Πιερίων μας απωθούσαν με τη συννεφιά και τις ψυχρές πνοές του αέρα. Τούτο το απομεινέρο όλα είναι ήρεμα, τα στοιχεία της φύσης μοιάζουν ναρκωμένα. Τα φύλλα στα δέντρα είναι ακίνητα, ο ουρανός γαλανός και ανέφελος, κανένα εμπόδιο δεν μπαίνει μπροστά στην πορεία του Ήλιου. Μόνον εκεί χαμηλά, κατά τα βορειοδυτικά, δεν λέει να σηκωθεί η καταχνιά. Όλη η λεκάνη της Πτολεμαΐδας απ' άκρη σ' άκρη, είναι κρυμμένη πίσω από καπνούς και υγρασία,

Από τα 2020μ. του "Αρβανίτη" οι κορυφές του Ολύμπου αποκαλύπτονται απέναντί μας με εξαιρετική ευκρίνεια και σ' όλη τους τη μεγαλοπρέπεια. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Το άφθονο χιόνι δημιουργεί συναρπαστικές εικόνες στο Χιονοδρομικό Κέντρο του Ελατοχωρίου. Φ.ΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ

εξέχουν μόνον οι μύτες των βουνών.

Φτάνουμε ψηλά, κοντεύουμε τις δύο χιλιάδες μέτρα. Εδώ μας περιμένει η βρύση με το παγωμένο της νερό.

-Μυστήριο πράγμα, λέει ο Βασίλης, να υπάρχει νερό σ' αυτό το υψόμετρο.

Πολύ κοντά μπροστά μας ορθώνεται ο Αρβανίτης.

Σ'ένα πεντάλεπτο βρισκόμαστε στα 2020μ. στην ήπια κορυφή του. Ό,τι κι αν προσπαθήσω να πω είναι πολύ φτωχό και μίξερο μπροστά στο υπερθέαμα που απλώνεται στα μάτια μας. Όλος ο νοτιοανατολικός ορίζοντας, καθαρός σαν κρύσταλλο τούτη την ώρα, είναι στεφανωμένος από τις κορυφές του θείκου βουνού, του Ολύμπου. Κάθε τι πάνω τους διαγράφεται με απίστευτη ευκρίνεια. Είναι σαν να παρατηρούμε με ισχυρό τηλεσκόπιο τη γλυκιά καμπύλη του Οροπεδίου των Μουσών, τη σιλουέτα του κατα-

φυγίου, τις οξείες γωνίες του Μύτικα, τους γκρεμούς και τις χαραδρώσεις, το ογκώδες και επιβλητικό Στεφάνι, τις κατακόρυφες ορθοπλαγιές της βόρειας πλευράς.

-Από πουθενά αλλού δεν έχει κανείς τέτοια κορυφαία ορατότητα του συγκροτήματος των κορυφών του Ολύμπου, λέει με θαυμασμό ο Βασίλης και συμφωνώ μαζί του στη στιγμή.

Στήνει ο Ανέστης τον τρίποδα με τον τηλεφακό του και αρχίζει να φωτογραφίζει μαγεμένος, άλλοτε τον Όλυμπο, άλλοτε κάτω χαμηλά τη Σαρακατσάνα, άλλοτε τον δυτικό ορίζοντα βυθισμένο στην καταχνιά του, απ' όπου εξέχουν μόνον οι μύτες των βουνών. Βολευόμαστε εμείς με το Βασίλη όσο καλύτερα μπορούμε στο θεωρείο μας και αφήνουμε το χρόνο να κυλάει ως το χαμήλωμα του ήλιου.....

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όσες μέρες έγραφα το άρθρο για τα Πιέρια κρατούσα τακτική τηλεφωνική επαφή με τον Βασίλη Περλαντίδη, συνήθως για να ρωτήσω ή να διευκρινίσω κάτι. Ένα βράδυ αργά μου πήρε ο ίδιος ο Βασίλης.

-Έχει απόψε άστρα ο ουρανός της Θεσσαλονίκης;

-Ναι, φαίνονται κάποια λίγα ανάμεσα στα φώτα.

-Εμείς εδώ πάνω είπαμε να βελτιώσουμε ακόμα πιο πολύ την ωραία μας ορατότητα. Έτσι, πήραμε ένα τηλεσκόπιο, το εγκαταστήσαμε έξω στην αυλή και τα βλέπουμε κοντήτερα. Κι όχι βέβαια μόνον τ' άστρα. Είναι κι οι κορφές του Ολύμπου απέναντι, οι ακτές της Χαλκιδικής κι όλος ο κάμπος.

Δύο μέρες πριν οι γραμμές αυτές πάρουν το δρόμο τους για το τυπογραφείο, μου ξαναπαίρνει τηλέφωνο ο Βασίλης.

-Πώς είναι ο καιρός εκεί στο επίπεδο της θάλασσας;

-Μουντός και σκοτεινός, εδώ και ώρες ρίχνει

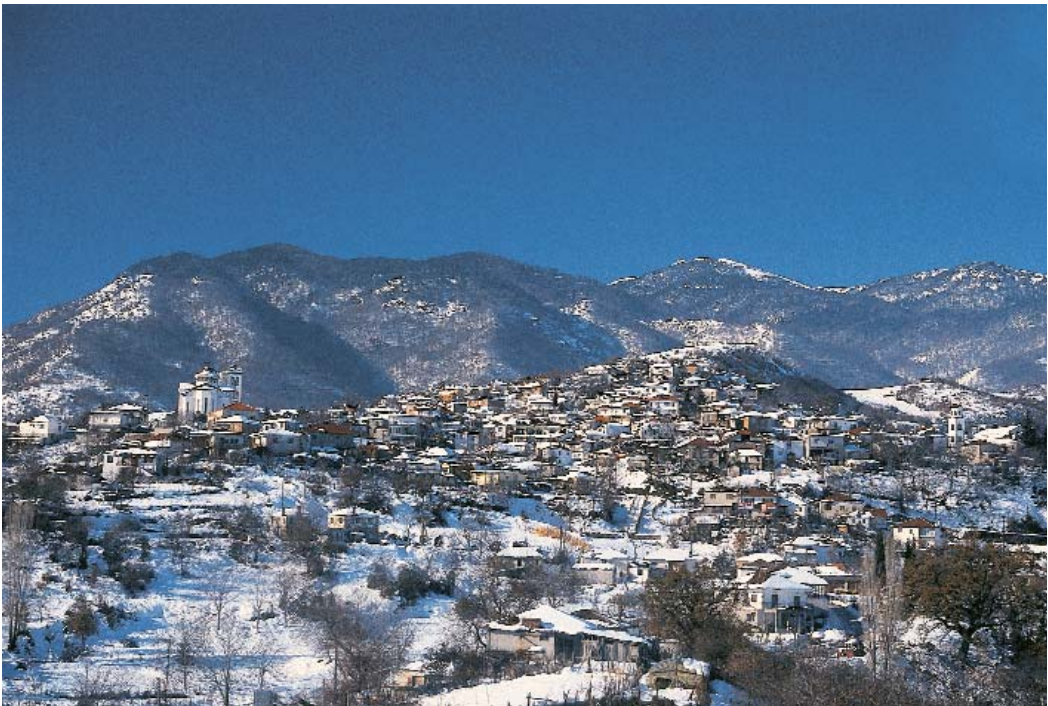
μια μίζερη βροχή.

-Σ' εμάς, εδώ και ώρες ρίχνει χιόνι, το πρώτο χιόνι της χρονιάς. Είμαστε στο Χιονοδρομικό, μπροστά στο τζάκι, βλέπουμε το χιόνι να πέφτει τούφες-τούφες έξω απ' τα παράθυρα. Αν συνεχίσει έτσι όλη τη νύχτα, αύριο θα φορέσουμε τα σκι. Αντε, βάλε τέλεια και παύλα στα γραφτά σου κι ελάτε με την Άννα. Τα Πιέρια σας περιμένουν να σας δείξουν και το λευκό τους πρόσωπο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά: τον **ΒΑΣΙΛΗ ΠΕΡΛΑΝΤΙΔΗ**, για την εξαιρετική φιλοξενία του στον ξενώνα "ΠΙΕΡΙΩΝ ΜΟΥΣΕΣ", για τις άφθονες πληροφορίες του και για τις ατέλειωτες ώρες που περιηγήθηκε μαζί μας. Τον **ΒΑΣΙΛΗ ΤΖΙΤΖΙΑΗ**, για τις πληροφορίες και το φωτογραφικό αρχείο που έθεσε στη διάθεσή μας. Τον **ΒΑΓΓΕΛΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ** για τις πολύτιμες πληροφορίες του και όλους τους φίλους στην περιοχή που με κάθε τρόπο βοήθησαν το έργο μας.

Γνώριμη χειμωνιάτικη εικόνα του ωραίου οικισμού της Ρητίνης. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΑΗΣ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλ Κέντρο: 23510

Δημαρχείο: 82960

Χιονοδρομικό κέντρο: 82993

Αποστάσεις Ελατοχωριού:

Από Κατερίνη: 28χλμ.

Από Θεσσαλονίκη: 95χλμ (μέσω Κατερίνης),
105χλμ. (μέσω Βέροιας)

Από Αθήνα: 460χλμ.

ΔΙΑΜΟΝΗ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗ

Το πρώτο κατάλυμα που δημιουργήθηκε πριν 5χρόνια και στην ουσία αποτέλεσε την πρωτοπόρα τουριστική υποδομή για τον Δήμο Πιερίας, ήταν το Ξενοδοχείο “**ΜΥΘΟΣ**”, σε απόσταση ενός περίπου χιλιομέτρου πριν από το Ελατοχώρι. Χτισμένος σε υψόμετρο 800μ. μέσα στο δάσος οξυάς και καστανιάς, ο ΜΥΘΟΣ είναι ένας παραδοσιακός ξενώνας, ζεστός και φιλόξενος. Το φυσικό κάλλος του περιβάλλοντος, η απεριόριστη θέα, το θαυμάσιο γήπεδο μέσα στη φύση, καθώς και οι ολοκληρωμένες υπηρεσίες διαμονής που παρέχει ο Μύθος, έχουν κάνει το κατάλυμα δημοφιλέστατο, όχι μόνον σε ιδιώτες αλλά και σε οργανωμένες ομάδες ανθρώπων και αθλητικούς συλλόγους.

Εκείνο όμως το στοιχείο που έχει προσδώσει υπερτοπική φήμη στον ΜΥΘΟ είναι η κουζίνα του, η κορυφαία ποιότητα και ποικιλία των εδεσμάτων του. Αποκλειστικά υπεύθυνος γι αυτή τη φήμη είναι ο **Αστέριος Τουλιαρής** ο ιδιοκτήτης της μονάδας, μια πραγματική φυσιογνωμία στο χώρο της γεύσης, που μαθήτευσε στην ταβέρνα “**ΚΑΣΤΡΟ**” του πατέρα του, ήδη από τα παιδικά του χρόνια. Ακολουθεί μια θυελλώδης και μακρόχρονη σταδιοδρομία, κατά τη διάρκεια της οποίας ο Στέργιος “**χτίζει**” τη φήμη του ως κορυφαίου chef με πολλές τιμητικές διακρίσεις.

Ο ΜΥΘΟΣ αποτελεί την εκπλήρωση του ονείρου ζωής του Στέργιου και ταυτόχρονα

**Ανηφορίζοντας
με τον διαθέσιμο αναβατήρα προς τα
υψίπεδα των 1700μ. ΦΩΤ. Β. ΤΖΙΤΖΙΛΗΣ**

Η μεγάλη χειμερινή αίθουσα εστίασης του "Μύθου". (επάνω δεξιά) ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Ο φημισμένος Chef και ιδιοκτήτης του ΜΥΘΟΥ, ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΤΟΥΛΙΑΡΗΣ με κάποιες από τις δημιουργίες του. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Πολύ δύσκολα μπορεί ν'αντισταθεί κανείς στις περίφημες σούβλες του κυρ Στέργιου, στο ξενοδοχείο ΜΥΘΟΣ του Ελατοχωρίου. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Στιγμές ηρεμίας και χαλάρωσης στον εξαιρετικό χώρο στο καφέ - μπαράκι "Κεδροτάρι". (Κάτω δεξιά) ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

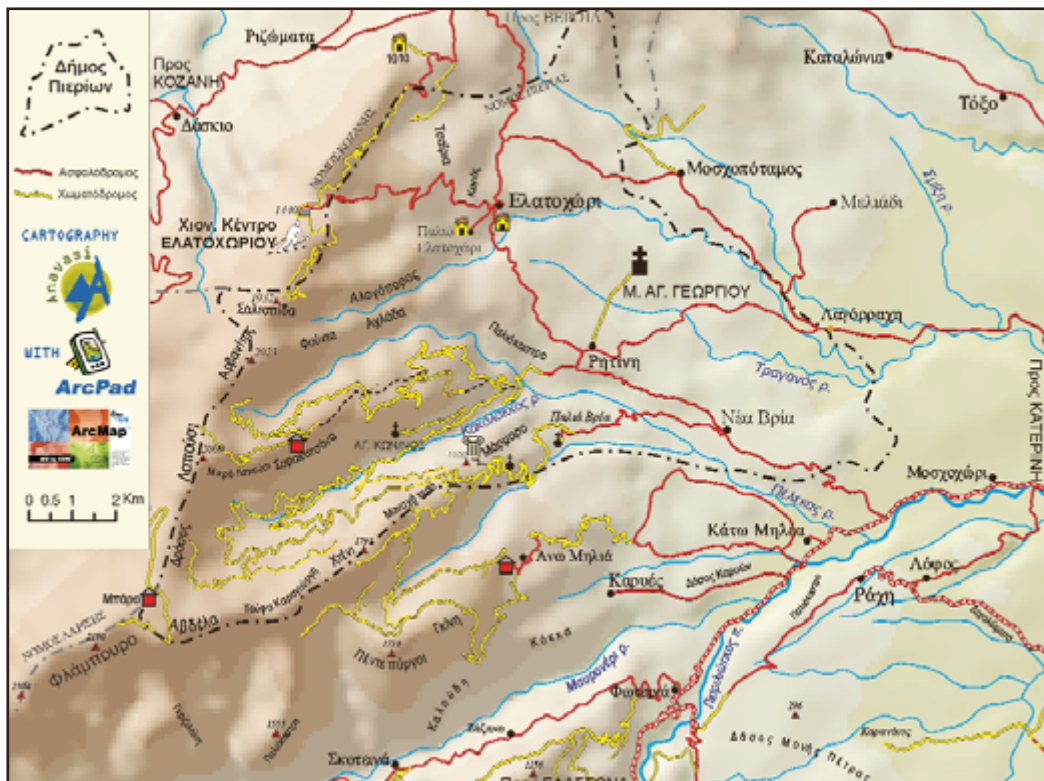
το επιστέγασμα μιας μεγάλης καριέρας. Θα ήταν άσκοπο να αναφερθούμε σ' όλες τις αναρίθμητες σπειριαλιτέ, που δημιουργούνται από τα χέρια του. Θα έπρεπε όμως να σταθούμε στο κυνήγι αγριογούρουνο και ζαρκάδι με μαρμελάδα, στο λαγό σπιφάδο, στο κότσι γάστρας, στο σπανακότο, στον κόκορα κρασάτο με μακαρόνια και στην μεγάλη ποικιλία από πίτες της κυρα-Γιάννας, της γυναίκας του. Όλες αυτές τις νοστιμιές μπορεί να τις απολαύσει κανείς στις μεγάλες αίθουσες εστίασης, θερινή και χειμερινή και να τις συνοδεύσει με μια τεράστια γκάμα επιλεγμένων λευκών και κόκκινων κρασιών. **Τηλ: 23510 82930, 82940**

Ο δεύτερος Παραδοσιακός Ξενώνας είναι οι **"ΠΕΡΙΩΝ ΜΟΥΣΕΣ"**, στο Παλιό Ελατοχώρι. **Τηλ: 23510 86000, 0973/200395**

Στην αίθουσα του ξενώνα λειτουργεί πλήρως οργανωμένο Καφέ και Μπαρ. Επίσης προσφέρεται θαυμάσιο τοπικό ούζο με ποικιλία μεζέδων που ετοιμάζει ο Βασίλης με τον συνεργάτη του τον Σούλη.

Λειτουργούν επίσης τα Ενοικιαζόμενα Δωμάτια: **"ΧΑΡΑ" Τηλ: 82119, "ΑΡΚΩ" Τηλ: 0942/400460 και ΠΑΤΣΙΟΥΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Τηλ: 0972/102273**

Στην περιοχή όμως υπάρχουν και πολλές άλλες αξιόλογες επιχειρήσεις εστίασης, ψησταριές και ταβέρνες, όπως: Η Ψησταριά **"ΤΟ ΜΕΡΑΚΙ"**, δίπλα στο ποτάμι, με γίδα βραστή και πέστροφες δικής του παραγωγής. Τηλ: 82713 Η Ψησταριά-Ουζερί **"Ο ΛΑΖΟΣ"**, με μαγειρευτά φαγητά και ντόπια κρέατα. Τηλ: 82923

Η ταβέρνα **“ΤΟ ΑΓΝΑΝΤΙ”**, με πίτες γίδα και θέα στον Όλυμπο. Τηλ:82790
 Η ψησταριά **“ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ”**, με αγριογούρουνο και κρέατα σχάρας. Τηλ:82105
 Η Ταβέρνα-Ουζερί **“ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ”** στη Βορία, με θαυμάσια μεζεδάκια. Τηλ:82206
 Το Ουζερί-Ταβέρνα **“ΠΑΛΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ”**, στο Παλιό Ελατοχώρι, με ποικιλία μεζεδων,

σουβλες, παραδοσιακή κουζίνα. Τηλ: 82750
 Η ψησταριά **“ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ”**, με σπεσιαλιτέ το σουβλάκι. Τηλ: 82912
 Η ψησταριά **“ΚΑΛΥΒΑ”**, με ντόπια κρέατα Τηλ: 82106
 Το Δημοστικό Αναψυκτήριο-Ψησταριά **“ΠΑΛΙΟΠΑΝΑΓΙΑ”** στην ομώνυμη τοποθεσία. Τηλ: 82136

Αξίζει τέλος να αναφέρουμε και πάλι το καταπληκτικό Καφέ-Μπαρ **“ΚΕΔΡΟΤΑΡΙ”** του Σόλωνα Παπαδόπουλου. Τηλ: 82855

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κ. Ζήση, **“Αίνιγμα στο βασίλειο του Ανθρώπου”**, εκδ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ, Αθήνα 1991
- Δήμου Περιών, **“Γνωριμία με τον τόπο των Μουσών και των Μύθων”**, 2001
- Β. Παπανικολάου, **“Ελατοχώρι”**, Οκτ. 2002
- Β. Τζιτζιλή, **Γενικές πληροφορίες**, Οκτ. 2002
- Β. Μαμούρη, **“Μονοπάτι Ρητίνη-Σαρακατσάνα”**, Περιοδικό ΚΟΡΦΕΣ, τευχ. 152, ΝΟΕ-ΔΕΚ. 2001